

Warszawa 29.11.22

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

III.7040.90.2022.LN

Trybunał Konstytucyjny

Sygn. akt SK 62/22

Pismo procesowe Rzecznika Praw Obywatelskich

W dniu 5 października br. Rzecznik Praw Obywatelskich zgłosił udział w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej [REDAKTED] przedstawiając stanowisko, że art. 85t ust. 6 i 10 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215 ze zm.) w zakresie, w jakim „dozwala na rozpatrzenie odwołania, a w dalszej kolejności zażalenia od ”zawieszenia nauczyciela w czynnościach przez komisje dyscyplinarne działające odpowiednio przy właściwym wojewodzie oraz Ministrze Edukacji Narodowej na posiedzeniu niejawnym bez udziału obwinionego lub jego obrońcy” są niezgodne z art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Przedstawiając uzasadnienie tego stanowiska należy wskazać, że z doręczonej wraz ze skargą konstytucyjną dokumentacji wynika, iż postanowieniem Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie [REDAKTED] dnia 28 maja 2020 r. zostało wszczęte postępowanie dyscyplinarne wobec [REDAKTED] – Dyrektora Szkoły Podstawowej w [REDAKTED]. Następnie w dniu 26 czerwca 2020 r. organ prowadzący tę szkołę zawiesił [REDAKTED] w czynnościach. Od tej decyzji nauczyciel wniósł odwołanie, po jego rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, Komisja Dyscyplinarna przy Wojewodzie [REDAKTED] postanowieniem z dnia 10 lipca 2020 r. utrzymała w mocy decyzję o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków. Zażalenie na to postanowienie nie zostało uwzględnione, gdyż na posiedzeniu niejawnym w dniu 3 sierpnia 2020 r. Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy Ministrze

Edukacji Narodowej utrzymała w mocy zaskarżone postanowienie, pouczając stronę, że od jej rozstrzygnięcia nie służy odwołanie do sądu.

W efekcie [REDAKTOWANE] pouczony o braku prawnej możliwości skorzystania z drogi sądowej, wniósł skargę konstytucyjną do Trybunału Konstytucyjnego, czyniąc przedmiotem zaskarżenia nie tylko przepisy objęte stanowiskiem Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 5 października 2022 r., lecz również art. 85t ust. 11 Karty Nauczyciela, wyłączający drogę sądową. Postanowieniem z dnia 8 czerwca 2022 r. (sygn. akt Ts 161/20) Trybunał Konstytucyjny nadał bieg skardze konstytucyjnej jedynie w zakresie dotyczącym art. 85t ust. 6 i 10 Karty Nauczyciela.

W zakresie, w jakim Trybunał Konstytucyjny nadał bieg skardze konstytucyjnej zarzuty tej skargi dotyczą tego, że ustawodawca pozbawił obwinionego prawa do osobistego udziału w postępowaniu, a w konsekwencji prawa do obrony, skoro postępowanie przez komisjami dyscyplinarnymi obu instancji ograniczone zostało do rozpoznania środków zaskarżenia na posiedzeniach niejawnych, bez możliwości udziału w tych posiedzeniach zarówno obwinionego jak i jego obrońcy. Takie ukształtowanie sytuacji procesowej obwinionego, narusza – zdaniem autora skargi konstytucyjnej – art. 31 ust. 3 w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP. Ocenę też należy podzielić, precyzując jedynie, że wzorem kontroli powinien być art. 42 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, w istocie bowiem skarżący kwestionuje naruszenie jego konstytucyjnego prawa do obrony, uznając równocześnie, że wkroczenie w treść tego prawa nastąpiło z naruszeniem zasady proporcjonalności.

Zgodnie z art. 85t ust. 1 Karty Nauczyciela dyrektor szkoły może zawiesić w pełnieniu obowiązków nauczyciela, a organ prowadzący szkołę – nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne lub złożono wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jeżeli ze względu na powagę i wiarygodność wysuniętych zarzutów celowe jest odsunięcie nauczyciela od wykonywania obowiązków w szkole. W sprawach niecierpiących zwłoki nauczyciel i nauczyciel pełniący funkcję dyrektora szkoły mogą być zawieszani przed złożeniem wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Oprócz tego art. 85t ust. 2 Karty Nauczyciela w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 4) przewidywał obligatoryjne zawieszenie, jeżeli wszczęte postępowanie karne lub złożony wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego dotyczy czynu naruszającego prawa i dobro dziecka. Zawieszenie w pełnieniu obowiązków nie może trwać dłużej niż 6 miesięcy, chyba że przeciwko nauczycielowi lub nauczycielowi

pełniącemu funkcję dyrektora szkoły toczy się jeszcze postępowanie karne lub postępowanie dyscyplinarne, w związku z którym nastąpiło zawieszenie (art. 85t ust. 4 Karty Nauczyciela). Natomiast od decyzji o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków odpowiednio nauczycielowi albo nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły przysługuje odwołanie do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem odpowiednio dyrektora szkoły albo organu prowadzącego szkołę (art. 85t ust. 5 Karty Nauczyciela). Komisja dyscyplinarna pierwszej instancji rozpatruje odwołanie od decyzji o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków w składzie 3 członków, na posiedzeniu niejawnym, które powinno odbyć się w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania. Art. 82 (a więc przepis dotyczący wyłączenia członka składu orzekającego od udziału w rozpoznawaniu sprawy) stosuje się odpowiednio (art. 85t ust. 6 Karty Nauczyciela). Komisja dyscyplinarna pierwszej instancji wydaje postanowienie o utrzymaniu w mocy lub uchyleniu decyzji o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków (art. 85t ust. 7 Karty Nauczyciela). Komisja dyscyplinarna pierwszej instancji uchyla decyzję o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków, jeżeli w toku postępowania wyjaśniającego nie został uprawdopodobniony zarzut uchybienia godności zawodu lub obowiązkom nauczyciela, o których mowa w art. 6, a także gdy rzecznik dyscyplinarny przy komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wniósł o wymierzenie kary, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 1, i jednocześnie ze względu na powagę i wiarygodność zarzutów niecelowe jest odsunięcie nauczyciela albo nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły od wykonywania obowiązków w szkole (art. 85t ust. 8 Karty Nauczyciela). Na postanowienie komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji organowi, który wydał decyzję o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków, nauczycielowi albo nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły służy zażalenie do odwoławczej komisji dyscyplinarnej w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia, za pośrednictwem komisji, która wydała postanowienie (art. 85t ust. 9 Karty Nauczyciela). Odwoławcza komisja dyscyplinarna rozpatruje odwołanie od decyzji o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków w składzie 3 członków, na posiedzeniu niejawnym, które powinno odbyć się w terminie 14 dni od dnia otrzymania odwołania. Art. 82 stosuje się odpowiednio (art. 85t ust. 10 Karty Nauczyciela). Postanowienie odwoławczej komisji dyscyplinarnej jest ostateczne (art. 85t ust. 11 Karty Nauczyciela).

W okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczyciela, nie tylko nie wykonuje on zawodu, lecz także ponosi konsekwencje materialne. Zgodnie bowiem z art. 85u ust. 1 Karty Nauczyciela wynagrodzenie zasadnicze nauczyciela oraz nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły w okresie zawieszenia w pełnieniu

obowiązków może ulec zmniejszeniu, a tymczasowo aresztowanego ulega zmniejszeniu najwyżej do połowy, w zależności od stanu rodzinnego nauczyciela, począwszy od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym nastąpiło zawieszenie. Z art. 85u ust. 2 Karty Nauczyciela wynika natomiast, że w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nie przysługują dodatki oraz wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe. Jeżeli zaś postępowanie karne lub postępowanie dyscyplinarne zakończy się umorzeniem z braku dowodów winy albo wydaniem wyroku lub orzeczenia uniewinniającego, nauczycielowi oraz nauczycielowi pełniącemu funkcję dyrektora szkoły należy zwrócić zatrzymane kwoty wynagrodzenia (art. 85u ust. 4 Karty Nauczyciela).

Z powołanych powyżej przepisów Karty Nauczyciela wynika, że po pierwsze, nauczyciel (dyrektor szkoły) może zostać zawieszony w wykonywaniu obowiązków na okres do 6 miesięcy, zaś na okres dłuższy wówczas, gdy w dalszym ciągu toczy się przeciwko niemu postępowanie karne lub dyscyplinarne, w związku z którym nastąpiło to zawieszenie; po drugie, postępowanie w tej sprawie przed komisją dyscyplinarną pierwszej instancji i komisją odwoławczą ma, bez jakichkolwiek wyjątków, charakter niejawny; po trzecie, zawieszenie w pełnieniu obowiązków uniemożliwia wykonywanie w tym czasie zawodu nauczyciela, w konsekwencji pociąga za sobą skutki w sferze praw majątkowych osoby zawieszanej. W związku z tym zarówno przedmiot postępowania prowadzonego w tym zakresie przez komisję dyscyplinarną pierwszej instancji jak też przez odwoławczą komisję dyscyplinarną, jak również postanowienia wydawane przez te komisje, dotyczą bezpośrednio sfery konstytucyjnej wolności wykonywania zawodu (art. 65 ust. 1 Konstytucji RP) oraz chronionych konstytucyjnie praw majątkowych (art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji RP). O dalszym korzystaniu z tej wolności oraz o zakresie tych praw majątkowych komisje dyscyplinarne obu instancji orzekają jednak w postępowaniu charakteryzującym się niejawnością wewnętrzną, w ramach tego postępowania nauczyciel nie może bowiem wziąć udziału w posiedzeniu komisji oraz złożyć stosownych wyjaśnień bezpośrednio przed członkami składu orzekającego.

Przyjęta w art. 85t ust. 6 i 10 Karty Nauczyciela zasada niejawnego rozpatrywania odwołania od decyzji o zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu obowiązków pozostaje w opozycji do tych przepisów Karty Nauczyciela, które regulują główne postępowanie dyscyplinarne. Z art. 85e ust. 1 Karty Nauczyciela wynika, że rozprawa przed komisją dyscyplinarną jest jawna. Wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na zakłócenie spokoju publicznego, obrazę dobrych obyczajów lub naruszenie ważnego interesu prywatnego (art. 85e ust. 2 Karty Nauczyciela).

Jednak także wówczas oprócz obwinionego oraz rzecznika dyscyplinarnego na rozprawie mogą być obecne po dwie osoby wskazane przez obwinionego i rzecznika dyscyplinarnego (art. 85e ust. 4 Karty Nauczyciela). Z art. 85g ust. 3 Karty Nauczyciela wynika zaś, że w postępowaniu wyjaśniającym i postępowaniu dyscyplinarnym należy przesłuchać odpowiednio nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, lub obwinionego oraz umożliwić mu złożenie wyjaśnień mogących mieć znaczenie dla sprawy.

Powyższe gwarancje procesowe nie są natomiast – jak już wskazano – zapewnione w ramach postępowania dotyczącego zawieszenia nauczyciela (osoby pełniącej funkcję dyrektora szkoły) w pełnieniu obowiązków. Dzieje się tak, chociaż przepisy art. 85t Karty Nauczyciela zostały zamieszone w Rozdziale 10 Karty Nauczyciela noszącym tytuł „Odpowiedzialność dyscyplinarna” i niewątpliwie regulują materię odpowiedzialności dyscyplinarnej, która w tym przypadku przybiera postać tymczasowej odpowiedzialności dyscyplinarnej (sankcja w postaci zawieszenia w pełnieniu obowiązków trwa do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego, nie dłużej jednak niż 6 miesięcy bądź też do czasu zakończenia postępowania karnego lub postępowania dyscyplinarnego, co jak wskazuje praktyka może nastąpić nawet po kilku latach).

W myśl art. 42 ust. 1 Konstytucji RP odpowiedzialności karnej podlega ten, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Odpowiedzialność karna w rozumieniu art. 42 ust. 1 Konstytucji RP obejmuje każdy rodzaj odpowiedzialności, w ramach której względem jednostki stosuje się środki prawne mające postać kary. Środki te służą wyrażeniu negatywnej oceny i potępieniu popełnionego czynu. Ich celem jest też powstrzymanie innych osób od naruszenia danej normy oraz zaspokojenie naruszonego poczucia sprawiedliwości. Odpowiedzialność karna na gruncie art. 42 ust. 1 Konstytucji RP obejmuje każdy rodzaj odpowiedzialności, który realizuje funkcję represyjną polegającą na ograniczeniu praw lub wolności konstytucyjnych (m. in. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 3 listopada 2004 r., sygn. akt K 18/03, OTK z 2004 r. Nr 10/A, poz. 103; z dnia 12 kwietnia 2011 r., sygn. akt P 90/08, OTK z 2011 r. Nr 3/A, poz. 21; z dnia 21 października 2014 r., sygn. akt P 50/13, OTK z 2014 r. Nr 9/A, poz. 103; z dnia 21 kwietnia 2015 r., sygn. akt P 40/13, OTK z 2015 r. Nr 4/A, poz. 48; z dnia 21 października 2015 r., sygn. akt P 32/12, OTK z 2015 r. Nr 9/A, poz. 148). Konstytucyjne pojęcie „odpowiedzialności karnej” obejmuje także odpowiedzialność dyscyplinarną. Jak bowiem wskazał Trybunał Konstytucyjny bezpośrednio po wejściu w życie Konstytucji RP z 1997 r. (wyrok z dnia 8 grudnia 1998 r., sygn. akt K 41/97, OTK z 1998

r. Nr 7, poz. 117) „wszystkie gwarancje, ustanowione w rozdziale II Konstytucji znajdują zastosowanie wówczas, gdy mamy do czynienia z postępowaniem dyscyplinarnym. Gwarancje te odnoszą się bowiem do wszelkich postępowań represyjnych, tzn. postępowań, których celem jest poddanie obywatela jakiejś formie ukarania lub sankcji, a więc także do postępowań dyscyplinarnych. Taki wniosek wyprowadził Trybunał Konstytucyjny z zasady demokratycznego państwa prawnego (orzeczenia z: 7 marca 1994 r., K 7/93, OTK z 1994 r., cz. I, s. 41 i 11 kwietnia 1995 r., K 11/94, OTK z 1995 r., cz. I, s. 134). Trybunał Konstytucyjny jest zdania, że konstatacja ta nie utraciła na aktualności na gruncie nowej Konstytucji RP, a tym samym przepisy art. 42-45, a także art. 78 Konstytucji znajdują zastosowanie do oceny nie tylko regulacji o stricte karnym charakterze, ale też odpowiednio do innych regulacji o represyjnym charakterze. Niewątpliwie znajdują też one zastosowanie do podstaw i procedury odpowiedzialności dyscyplinarnej, bo – jak wskazuje doktryna prawa karnego, <<zjawisko karania nie ogranicza się wyłącznie do sfery państwowego prawa karnego. Najbliższe państwowemu prawu karnemu jest prawo dyscyplinarne, które wprost uważać można za szczególną gałąź czy rodzajową odmianę prawa karnego>> (M. Cieślak: Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia, Warszawa 1994, s. 22-23).” Pogląd ten został podtrzymany m. in. w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 marca 2007 r. (sygn. akt K 45/05, OTK z 2007 r. Nr 3/A, poz. 27). Następnie Trybunał Konstytucyjny nieco zmodyfikował swoje stanowisko wskazując, że art. 42 Konstytucji RP stosuje się odpowiednio do postępowań dyscyplinarnych (m. in. wyroki z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. akt K 21/11, OTK z 2012 r. Nr 10/A, poz. 119 i z dnia 20 maja 2014 r., sygn. akt K 17/13, OTK z 2014 r. Nr 5/A, poz. 53).

W świetle przedstawionego powyżej orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego nie budzi wątpliwości, że adekwatne wzorce kontroli przepisów regulujących postępowanie dyscyplinarne mogą stanowić przepisy art. 42 Konstytucji RP. Skarżący jako wzorzec kontroli przepisów art. 85t ust. 6 i 10 Karty Nauczyciela w zaskarżonym zakresie wskazał art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, z którego wynika, że każdy, przeciwko komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu. Art. 42 ust. 2 Konstytucji RP gwarantuje więc każdemu, przeciwko komu prowadzone jest postępowanie karne (ale też postępowanie dyscyplinarne), prawo do obrony w znaczeniu materialnym (możliwość korzystania ze wszystkich dopuszczonych prawem form obrony) oraz w znaczeniu formalnym (prawo do korzystania z wybranego obrońcy lub obrońcy przyznanego z urzędu). Zwraca się uwagę („Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

Komentarz”, wyd. II pod red. P. Tulei, LEX/el. 2021, komentarz do art. 42), że „z prawa do obrony w znaczeniu materialnym wynika obowiązek zapewnienia każdemu, przeciwko komu prowadzone jest postępowanie karne, możliwości wpływania na bieg tego postępowania, w tym możliwości czynnego w nim udziału, składania wyjaśnień, zgłaszania wniosków dowodowych, uczestniczenia w postępowaniu dowodowym, kwestionowania na drodze prawnej wydawanych rozstrzygnięć. Literalne odczytywanie treści art. 42 ust. 2 prowadzi do wniosku, że prawo do obrony przysługuje tylko w ramach postępowania karnego i tylko osobie, przeciwko której <<prowadzone jest postępowanie karne>>, a zatem osobie, które zostały przedstawione zarzuty, bo od tego momentu można mówić o postępowaniu karnym toczącym się przeciwko określonej osobie. Takie wąskie rozumienie prawa do obrony jest jednak sprzeczne z podstawowymi standardami demokratycznego państwa prawnego. Artykuł 42 ust. 2 wymaga zatem wykładni w związku z art. 2 i tego rodzaju wykładnia prowadzi do wniosku, że prawo do obrony przysługuje wszystkim, przeciwko którym prowadzone jest lub może być prowadzone jakiegokolwiek postępowanie o charakterze represyjnym, a zatem przysługuje także na etapie prowadzącym do wszczęcia postępowania.”

W związku z powyższym obowiązkiem ustawodawcy jest takie ukształtowanie przepisów regulujących postępowanie dyscyplinarne, aby zapewniały one odpowiedni poziom prawa obrony, zarówno w ujęciu materialnym jak i formalnym. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich kwestionowane skargą konstytucyjną przepisy nie zapewniają odpowiedniego poziomu ochrony prawa do obrony w znaczeniu materialnym, nie pozwalają one bowiem nauczycielowi na osobistą obronę poprzez złożenie wyjaśnień bezpośrednio przed stosownym organem, zarówno w trakcie podejmowania decyzji o jego zawieszeniu (art. 85t ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela) jak też w trakcie postępowania odwoławczego od tej decyzji (art. 85t ust. 6 i 10 Karty Nauczyciela). Postępowanie odwoławcze w sprawie zawieszenia nauczyciela w pełnieniu obowiązków na każdym jego procesowym etapie toczy się z wyłączeniem jawności, a więc bez możliwości czynnego udziału w tym postępowaniu osoby bezpośrednio zainteresowanej jego wynikiem. Ustawodawca w tym przypadku zredukował prawo do obrony wyłącznie do możliwości kwestionowania na drodze prawnej rozstrzygnięć wydawanych w sprawie zawieszenia nauczyciela w pełnieniu obowiązków, pozbawiając nauczyciela możliwości czynnego w nim udziału, składania wyjaśnień bezpośrednio przez komisję dyscyplinarną czy też uczestniczenia w postępowaniu dowodowym przed tą komisją. W związku z tym przepisy art. 85t ust. 6 i 10 Karty Nauczyciela w zakresie objętym skargą konstytucyjną w sposób bardzo

daleko idący ograniczają prawo do obrony nauczyciela w postępowaniu dotyczącym jego zawieszenia, redukując je jedynie do prawa do wniesienia odwołania od decyzji o zawieszeniu, a następnie do możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji. Rozwiązanie takie nie może zostać uznane za spełniające konstytucyjny warunek zapewnienia prawa „do obrony we wszystkich stadiach postępowania” (art. 42 ust. 2 Konstytucji RP). Nie powinno budzić wątpliwości, że w stadium postępowania mającym na celu zawieszenie nauczyciela w pełnieniu obowiązków ta gwarancja konstytucyjna nie została spełniona w stopniu wystarczającym.

Zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia w korzystaniu z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Materia zawieszenia nauczyciela w pełnieniu obowiązków pozostaje w związku z ochroną wolności i praw innych osób oraz ochroną porządku publicznego. Dlatego też można poszukiwać uzasadnienia dla takiego ograniczenia prawa do obrony w tych wartościach. Jednak ograniczenie to zawsze musi ponadto odpowiadać kryterium proporcjonalności. Dlatego też pojawiają się pytania, czy wprowadzone w tym zakresie przez ustawodawcę ograniczenie prawa do obrony służy realizacji założonego celu, czy jest niezbędne dla jego osiągnięcia, a także czy nie stanowi zbyt wysokiego koszty realizacji założonego celu, a więc czy dobro poświęcone pozostaje we właściwej proporcji do osiągniętego efektu (m. in. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z: dnia 9 czerwca 1998 r., sygn. akt 28/97, OTK z 1998 r. Nr 4, poz. 50; dnia 26 kwietnia 1999 r., sygn. akt K 33/98, OTK z 1999 r., Nr 4, poz. 71; dnia 21 kwietnia 2004 r., sygn. akt K 33/03, OTK z 2004 r. Nr 4/A, poz. 31).

Niewątpliwie przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie polegające na rozpoznawaniu sprawy zawieszenia nauczyciela przez komisje dyscyplinarne obu instancji na posiedzeniach niejawnych służy realizacji założonego celu w postaci jak najszybszego odsunięcia od wykonywania obowiązków nauczyciela, któremu postawiono zarzut uchybienia godności zawodu lub obowiązkowi nauczyciela, o którym mowa w art. 6 Karty Nauczyciela. Jednak – w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich – cel ten można osiągnąć bez uszczerbku dla realizacji konstytucyjnego prawa do obrony. Czynny udział nauczyciela w posiedzeniu komisji dyscyplinarnej nie jest bowiem równoznaczny z przedłużeniem postępowania dyscyplinarnego w sprawie zawieszenia. Ustawa określa terminy (art. 85t ust. 6 i 10 Karty Nauczyciela), w których

powinny zostać rozpoznane środki zaskarżenia wniesione przez nauczyciela albo nauczyciela pełniącego obowiązki dyrektora szkoły. Nie ma żadnych przeszkód, aby środki te zostały rozpoznane przy czynnym i bezpośrednim udziale obwinionego po to, aby organ podejmujący decyzję istotną z punktu widzenia dalszej realizacji przez jednostkę jej konstytucyjnej wolności wykonywania zawodu miał bezpośredni kontakt z osobą, którą czasowo pozbawia owej wolności i mógł wysłuchać także jej zdania. Dlatego też z punktu widzenia konstytucyjnej zasady proporcjonalności przyjęcie przez ustawodawcę, że sprawa zawieszenia nauczyciela (nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły) w pełnieniu obowiązków następuje w postępowaniu, które na każdym jego etapie jest niejawnie, nie było konieczne dla osiągnięcia założonego celu w postaci szybkiego rozpoznania sprawy zawieszenia. Ponadto, co wielokrotnie było podnoszone w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (m. in. wyroki: z dnia 13 maja 2002 r., sygn. akt SK 32/01, OTK z 2002 r. Nr 3/A, poz. 31; z dnia 18 lutego 2009 r., sygn. akt Kp 3/08, OTK z 2009 r. Nr 2/A, poz. 9), szybkość postępowania nie może wpływać szkodliwie na gwarancje procesowe osób uczestniczących w postępowaniu. Stąd też zasada szybkości postępowania nie może ograniczać uprawnień procesowych gwarantowanych Konstytucją RP uczestnikom tego postępowania.

Przedstawione powyżej uwagi prowadzą do wniosku, że przepisy art. 85t ust. 6 i 10 Karty Nauczyciela w zakresie objętym skargą konstytucyjną są niezgodne z art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, co uzasadniało przestąpienie przez Rzecznika Praw Obywatelskich do postępowania w sprawie tej skargi.

Załączniki: 6 odpisów pisma